

Соколёнок

1/2025

январь – февраль

Лашын

БАЛАЛАР УЫШИН ЭКИ АЙДА БИР КЕРЕ ШЫГАТАГАН РЕСПУБЛИКАЛЫК ЖУРНАЛЫ

2025

АТАЛЫКТЫ
КОРШАЛАВШЫДЫҢ
ЙЫЛЫ

ЮРЕКЛЕРДЕ ДАЙЫМГА КАЛАЯК...

Озган йылдынъ ызында «Лашын» журналдынъ редакторы Стамулхан Култаева 81 ясында яшавдан кеткенин уйкен кайгырув ман билдиремиз. Сиз, окувшылар, оны ийги билесиз, бир нешевинъиз редакцияда конакта болгасыз, кайбиринъиз оны ман балалар бавында эм мектепте йолыгыскасыз, ога «Соня абай» деп те айтатаган эдинъиз.

Стамулхан Якуб кызы 1943-нши йыл канъытар айынынъ 15-де Карашай-Шеркеш автономия областининъ Адил-Халк авылында тувган. 1966-ншы йыл Карашай-Шеркеш оькимет педагогикалык институтын битирген сонъ ол туърли-туърли йылларда Ногай районынынъ Терекли-Мектеб авылынынъ Джанибеков атлы орта мектебинде, Махачкалада окутувшылардынъ кеспи билимин оьстиретеган Институтында, республикамыздынъ Гостелерадио компаниясынынъ ногай тилиндеги радио-соьйлесуьв редакциясында ислейди.

1990-ншы йылдан алып ызгы куьнлерге дейим Стамулхан Култаева ана тилинде балалар уьшин шыгатаган республикалык «Лашын» журналдынъ редакторы эди. Ол журналдынъ аьр бир номерин дунуя юзине эндируьвине дайым да уйкен яваплылык пан караган, иштеликлерин кызыклы этпеге шалыскан, балаларда халк авызлама яратувшылыгына, ана тилине эм адабиятына, халкымыздынъ аьвелгисине эм келеектегисине суьйимликти тувдырмага мырад эткен. Ис аьрекети йолында усталыгы уьшин ога «Дагестан Республикасынынъ маданиятынынъ сыйлы куллыкшысы» деген ат берилген. 2024-нши йыл етимисли иси уьшин ол Дагестаннынъ билдируьв эм баспа агентствосынынъ грамотасы ман да савгаланган.

Стамулхан Якуб кызы акында эстелик оны таныган эм билген ясы уйкенлердинъ эм кишкейлердинъ юреклеринде дайымга калаяк...

ЙИГИТЛЕРДИНЪ БАЛАЛАРЫ

Махачкаладынъ «Россия – меним тарихим» деген тарихлик паркында «Йигитлердинъ балалары» деген фотовыставка ашылган. Проекттинъ авторы СВО-да янын берген Йигитлик орденининъ иеси Убайдулы Ибрагимовтынъ хатыны Патимат Пайзулаева болады. Онда дуныядан кешкен йигитлердинъ балаларынынъ 140 суьврети берилген. Аьр бир карчкага берилген QR-кодка таянып яслардынъ яшав йолы акында оқымага, суьвретлерин яде оны ман байланыслы видеоларды карамага болады.

Проекттинъ мырады – халкымыздынъ тарихин эсте саклав эм келеектеги несилге Аталыгымыздынъ йигит улларынынъ баьтирликлерин еткеруьв.

Россия Федерациясынынъ президентининъ Указы бойынша «2025 – Аталыкты коршалавшыдынъ йылы» деп саналады. «Лашын» журналдынъ редакциясы «Йигитлердинъ балалары» деген фотовыставкадан суьвретлерди биринши номердинъ тысына бермеге токтасты. Сол саялы ногай тилиндеги журналдынъ тысында Йигитлик орденининъ иеси Артур Круптурсуновтынъ балаларынынъ суьвретин беремиз.

* * *

Нургиси улы Артур Круптурсунов (1990–2023) Саратов областининъ Петровский районынынъ Григорьевка деген авылында 1990-ншы йылдынъ казан айынынъ 23-нде тувган. Атасы яслай оьлгеннен сонъ, анасы ман онынъ авылына коьшип келеди. Карагас авыл мектебин битирген сонъ Артур Астраханъ каласында колледжде автомеханикке окыйды. Яс спорт пан каьр шегеди, оьзин йигерли,

тербиялы, билимли яс этип коьрсетеди, тенъ дослары арасында сый табады.

2022-нши йылдынъ кырк кийик айында Артур Круптурсунов «Ахмат» деген спецназдынъ бир боьлигининъ командири болып СВО-га кетеди. Онда ол оьзин тиийислише туткан эм йигит этип коьрсеткен.

Ызгы кере ол карагыс айынынъ алтысында телефон ман балалары Самир (9 ясында), Самира (7 ясында) эм Салима (2 ясында) ман соьйлейди, хатыны Залинага Артёмовск каласына йолланаягын билдиреди эм алдыларына салынган борышты толтырып келген сонъ, тел согаягын айтады. Ама, оькинишке, Артур кери кайтпайды... Ол 2023-нши йылдынъ карагыс айынынъ 7-нде каты согыста йигитлерше янын береди.

Баьтирлиги уьшин Нургиси улы Артур Круптурсунов Йигитлик ордени мен савгаланган (оьлгеннен сонъ).

Салимет Майлыбаева

Суыйикли ян косагыма

Аявлым деп, суыйдим сени аяр заман,
Ян косагым, ян йолдасым, тиревим.
Энди меним бу ярамнан йок дарман,
Сызлап-сызлап авырыйды юрегим.
Кайда энди малкылдаган коьзлеринь,
Йылы куьлкинь, бала суьйген кушагынъ?
«Амалым!» – деп айткан
 юмсаак соьзлеринь,
Сенсиз сувып калды энди ошагым.
Эки кызынь, бир увулынъ атасыз,
«Атам кайда?» – деп сораса, йылайман.

Айхай сени, яшав кайдай аявсыз...
Ынанмайман, эсик бетке карайман.
Куьлкинь яйнап киреектей коьремен,
Артур, келши олтырып шай ишейик!
Айхай сени, тек суьвретинь суьемен,
Энди сага тек еннетти тилейик.
Уш балады аягына саларман,
Куват берер куьдиретли Кудайым.
Сени, яным, юрегимде сакларман,
Тагы не деп, ай, амалым, айтайым...

Суьвретте: Круптурсуновлардынъ аьели.

ДАЙЫМГА АБЫТЛАГАН ЙИГИТЛЕР

Специальлик согыс операциясы... Кайбиримиз буьгуьнлерде Кудайдан ясларымызга ярдам тилеймиз, олар дунияда тынышлык болсын деп элимизди коршалайдылар. Биз халкымыздынъ йигит уллары ман оьктемсиймиз, олардынъ Енъуьв мен уьйге кайтканын куьтемиз. Оькинишке, дав майданнан баьри де кери доьнмейдилер, тувган шоьлге келип, ердинъ йылуьвлыгын сезбейдилер, кардаш-туьвганларын кушагына алмайдылар... Аьр бир яс оьлим юреклеримизден оьтеди. Биз йигитлеримиздинъ юьвуклары ман бирге кайгырамыз, оьз увьвларын баврайында койган шоьл мен бирге йылаймыз.

Дагестан Республикасынынъ Ногай районунынъ Куьнбатар авьл орта мектебинде караша айынынъ ызгы куьнлеринде СВО еринде ян берген ердеслерине, Йигитлик орденининъ иелери (оьлгеннен сонъ) Фазиль Менглиязовка эм Джалил Махмудовка мемориаллык такталар ашылды.

Шарада Ногай районунынъ билимлендируьв управлениесининъ етекшиси Амерхан Межитов, «Яслык» яслар орталыгынынъ директоры Абибулла Шамбилов, «Аталык коршалаьшылары» фондынынъ социаллык координаторы Аскерхан Межитов, авьл яшав-

шылары, окутуьшылар эм окуьшылар катнастылар. Эстелик линейкады Россия эм Дагестан байракларын коьтеруьви мен басладылар. Хошлав соьзи мен мектептинъ директоры Сражди кызы Тамара Бариева шыгып соьйледи. Ога авьл яслары акында «йок» деп айтпага кыйын эди, неге десе аьдемди юьвук билсенъ, онынъ йоклыгын анъламага эм алмага айлак

та авыр болады. Фазиль Менглиязов СВО ерине ызгы кере кетеектен алдын авылда стадион ашылуына багысланган шарада да катнаскан болган. Ол ДНР ерин явдан босатувда ян берген. Джалил Махмудов отпуск заманында мектепке келмеге уылгирмеген, эндиги кере йолыгысармыз деп, айткан экен. Оькинишке, онынъ соьзлерине, ниетине толмага амал болмады. Оны ман бирге окыган тенълери, окытувшылары, кардаш-тувганлары сол куьн коьзясларын ясырып болмадылар. Алик Махмудов, иниси акында соьйлегенде, онынъ Курск областин явдан босатувда катнасканы акында хабарлады. Бизим аьскершилер йигитлерше согысканлар, оьлгенлер де аз тувыл, солардынъ арасында, оькинишке, Джалил де бар эди...

Сонъ Амерхан Межитов, Фазиль Менглиязовтынъ кардаш-тувганлары да шыгып соьйледилер. Окувшы Диана Муслимова «Встанем» деген йырды йырлады. Ме-

мориаллык такталарды ашпага ыхтыяр ян берген баьтирлеримиздинъ тувганларына берилди. Дайымга абытлаган йигитлеримиздинъ эстелигине гуьл байламлары салындылар.

Мектептинъ «Точка роста» кабинетинде ясларымызга багысланган презентация коьрсетилди. Окувшылар йигитлердинъ яшав эм согыс йолы акында хабарладылар, видеороликлер коьрсеттилер. Джалилдинъ класс етекшиси Вайдат Исмаил кызы Янполова окувшысынынъ балалыгы, мектепте окув йыллары акында айтты. Эскеруьвлер коьп эди. Амерхан Межитов ердеслерининъ ата-аналарын да эскерип алды, аьеллери акында да айтты эм окувшыларга ян берген баьтирлерди тек эсте саклав тувыл, олардынъ йигитлигине тийислише шалысып оқымага, яшамага насихат этти. Фазиль Менглиязовтынъ эм Джалил Махмудовтынъ кардаш-тувганлары келгенлерге оьз кайгылары ман боьлискенлерине, дайымларга абытлаган йигитлерди юреклеринде саклаганына разылыгын билдирдилер.

Г. Бекмуратова

*Суьвретлерде:
шарадан коьринислер.*

СЕНИ МЕН ОҢКЕМ, АРИФУЛЛА!

Буьгунлерде СВО еринде яв ман согысатаган ясларга бизим коьтергишлевимиз энъ де керекли эм маьнели. Коршалавшыларымыз биледилер эм сезедилер: биз йигитлеримизди куьтемиз, олар уьшин кыйланамыз эм уьйге енъуьв мен кайтканын карап турамыз. Окувшылардынъ сол аьскершилерге язган хатлары суьйимликке эм йылувлукка толган. Олардынъ иштеликлери ясларда енъуьв ювыклаган деген сенимди тувдырадылар эм кыйынлы, сувык куьнлерде юреклерин йылытадылар.

Йигит Арифуплла Байрамов бириншилердинъ сырасында согыс спецоперацына кеткен. Ол 2022-нши йылдынъ навруз айынынъ 29-ында каты согыс барысында янын берген. Баьтир оьзининъ киши аталыгы Уьйсалган авылынынъ оьлигинде койылган. Бизим тынышлыгымыз уьшин ян берген ердесимиз акында эс дайымларга юреклеримизде сакланаяк.

Ногай районынынъ Орта-Тоьбе авыл мектебининъ 2-нши класс окувшысы Абдулмалик Кусегенов оьлген баьтир-аьскершиге хат язган. Онынъ окытувшысы Эльбийке Абибулла кызы Сагиндикова СВО катнасувшылары акында окувшыларга хабарлайды, балалар йигитлеримизди эскередилер, олар ман оьктемсийдилер. Оьскенде Абдулмалик Арифуплла Байрамовтай йигит болмага суьеди.

Оьзининъ хатында ол булай язады: «Амансынъма, баьтир! Меним атым Абдулмалик. Мен сени мен йолыгыспага ниет эткен эдим, тек сен бизим арамызда йок. Биз сени куьшли эм йигерли деп билемиз. Аталыкты коршалаган заманда,

сенинъ яшавынъда коьп кыйынлы куьнлер болган. Меним оькинишим сондай да уьйкен, неге десе сен меним хатымды окып болмаяксынъ, сен оьлгенсинъ... Мен билемен, сен ийги ата болгансынъ, оьз аьелинъди суьйгенсинъ. Сен Аталыкты да суьйгенсинъ. Тезден бизим аьскершилер уьйге енъуьв мен кайтарлар, сен де суьйген эдинъ ше тынышлык болганын.

Сен куьшли, йигерли аьскерши! Явдан бир де коркпадынъ. Биз яшасын деп, мектепке юрсин деп, орамда ойнасын деп, янынъды бердинъ. Сенинъ улларынъ буьгунлерде атасы ман оьктемсийдилер. Мен де оьктем сени мен, Арифуплла! Сени танымасам да, йигитлигинъ мага эм меним тенълериме аьр заманда да коьрим. Бизим мектебимизде сенинъ суьвретинъ бар. Аьли бизде куьз, турли-туьрли туьсли япыраклар ерге туьседилер, оькинишке, сен сондай ыспайы куьзди коьрмеексынъ. Сенинъ увылларынъ, мендей болып, мектепке барадылар. Олар сени сагынатагандыр... Мен болсам ийги окыйман, сендей йигит болмага шалысаман. Биз сени мен оьктем, Арифуплла! Сенинъ йигитлигинъ дайымларга!», – соьйтип язады Абдулмалик аьскершиге. Кайдай ийги соьзлер!.. Келеекте бу баладынъ яшавында коьп оьзгерислер де, ислер де болар, кайдай аьдемлер мен де ол расар, тек Арифуплладынъ келбети, онынъ йигитлиги кишкей кедеди, яркын саьвведей болып, тек ийгиликке алып бараягына шекленмеймиз.

Г. Бекмуратова

*Суьвретте: Абдулмалик Кусегенов
баьтирдинъ суьврети мен.*

Янъы йыл ман янъыга

Айлар, шаклар этеклеп
Канъытар ман энесинъ,
Бала-шага етеклеп,
Аър аьелге келесинъ.

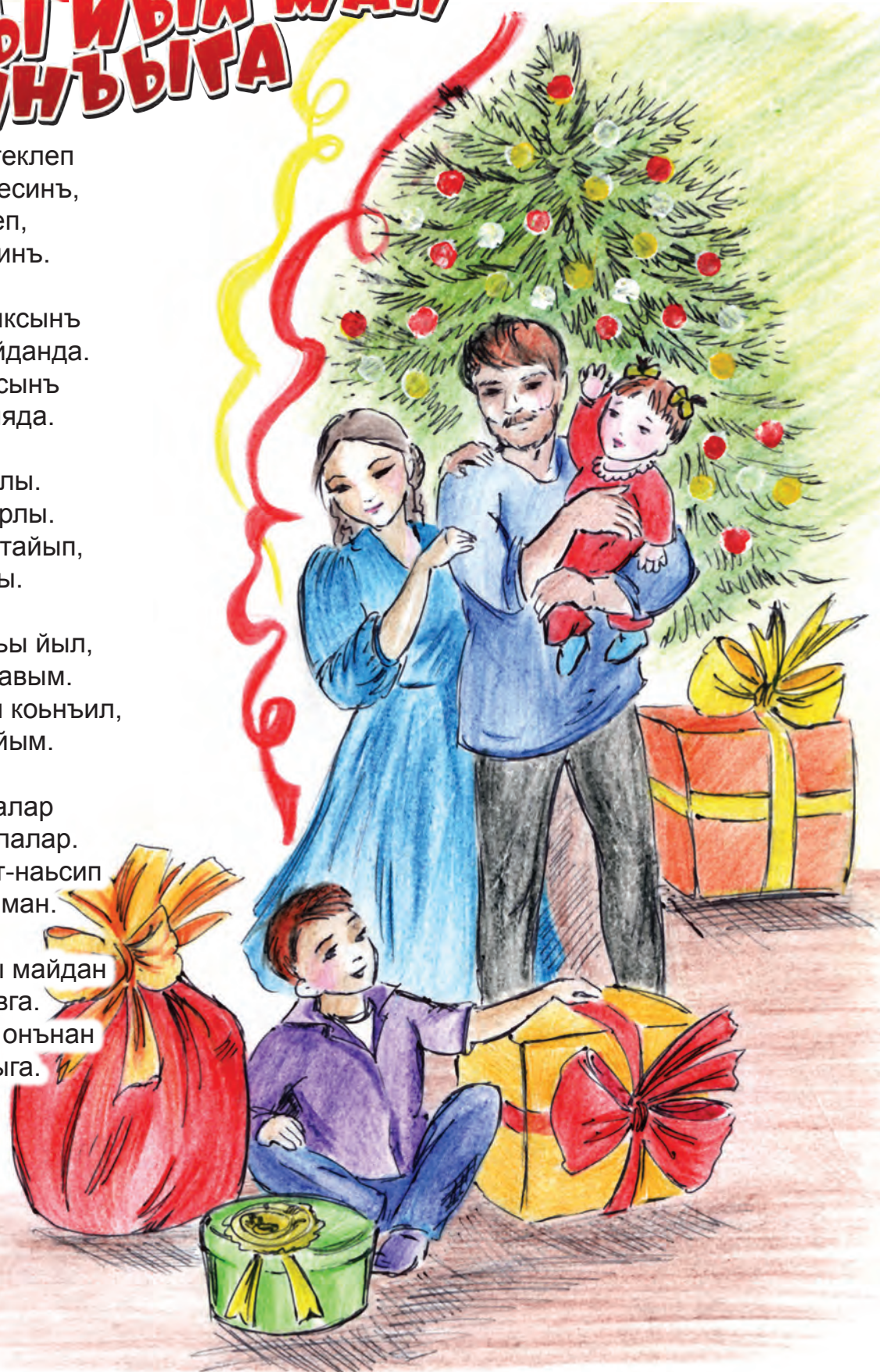
Ярасыксынъ, ярыксынъ
Уый-меканда, майданда.
Янъы уьмит курасынъ
Аьмеллеген дуныяда.

Эм аязлы, эм карлы.
Эм де шувак, саарлы.
Баъри кайгы шет тайып,
Инсанларга баалы.

Уллы тойдай, Янъы йыл,
Сени тойлай ер кавым.
Сага етип, куьлеп коьнъил,
Куьлемсирей агайым.

Янъы йылга савгалар
Сайлайдылар балалар.
Ойын-куьлки, шат-наъсип
Айланады ак кар ман.

Янъы йыл – янъы майдан
Янъырайган яшавга.
Куьймелескен ер онънан
Тебен басар янъыга.

Ёлка

Не аьлемет ярасык
Шат коьринис озады,
Куьшелек, тыйын, мысык –
Куьлип, бийип ойнайды.

Мен де аюв кийимин
Озгарыста кийгемен,
Ортада биювимди
Куванышлы бийиймен.

Не аьжейип ярасык
Ортадагы ёлкамыз!
Янъы йылды карсы алып,
Кобньил толып тойламыз!

Кыймасыма савга

Эки кораз каьмпетти
Бетявлыкка орадым,
Алып кисеме салдым,
Кыймасыма аькеттим.

Кыймасымнынъ шашлары
Эки оьрме оьрилген,
Кара наьзик каслары
Сылув болып тизилген.

Кыймасыма мен келдим,
Бек суьйинди Азинет.
Мен савгам ман боьлиstim,
Кыймас айтты: «Аьлемет».

Ясыл йылан йылы

Кетип бара
Аьел йылы узакка,
Аьруьв кепте
Оны йолга саламыз.
Ясыл йылан
Йылы келе капыга,
– Кел ювык! – деп,
Ога коллар созамыз.

Сосы йылы
Берекетли болсын деп,
Биз Алладан
Аьр такыйка тилейик.
Абыт алып,
Кирип келсин ол бизге,
Тоьрде орын
Ога аьзир, берейик!

Сыпыралар
Байрам аска толсынлар.
Аьр сьуеген
Оьз кесегин алсынлар.
Халклар ара
Бир ниетлик болсынлар,
Арам затлар
Баьри артта калсынлар!

Янъы йылда
Янъы абыт алайык,
Ясыл ызы
Калып турсын бу Ерде.
Саьбий тувып,
Оны да биз хошлайык,
– Наьсип тоьри
Ие болсын ЭЛИМДЕ!

~ 100-йыллык мереке ~

АБСКЕРШИ, ПЕДАГОГ, ШАЙИР

Ногай адабиятын остирувге ийги уьлги салганлардын сырасына Борис Иналов та киреди. Быйыл абскерши, педагог эм шайир тувганлы 100 йыл болады. Айтып озайык, ол 1925-нши йыл канъытар айынынъ 25-нде Ставрополь крайынынъ Ашыкулак районынынъ Махмуд-Мектеб авылында тувган. Уллы Аталык согысынынъ катнасувшысы, коьплеген йигитлик баргылардынъ иеси. Ол онлаган йыллар узагында мектепте окытувшы болып аьрекетин бардырган эм

район яшавшылары арасында уйкен сый алган.

Борис Иналов 1950-нши йыллардан алып ятлавлар язып баслаган эм оларды ногай тилинде шыгатаган «Кызыл байрак» эм «Ленин йолы» газеталарынынъ бетлеринде баспалап келген. Онынъ коьплеген асарлары эм макалалары бир неше ортак йыйынтыкларда да баспанганлар. 2013-нши йылда онынъ «Язлык тынысы» деген ятлавлар йыйынтыгы дуныя коьрген.

Борис Иналов

ТИЛЕК

Урлыклардынъ
Сайлап алып асылын,
Гуьл шашканман,
Терен биткен тамыры.
Бийикликке
Куванышлы ымтылып,
Гуьл ийиси
Ер бийлесин япырып.
Гуьлдей болып,
Оьрленсинлер саьбийлер,
Лашын кустай,
Канатларын кень яйып,
Тек алдыга
Ымтылсынлар юреклер,
Юзлерине
Нур тоьгилип аьр дайым.

СЫЛУВ КЫЗ

Бетинъ сенинъ ак кардай,
Буйра шашынъ кундыздай,
Юзинъ яркын юлдыздай,
Ян яйнаткан, сылув кыз.
Соьзге шешен тилинъ бар,
Бир увыстай белинъ бар.
Айга тенълес коьркинъ бар,
Ян яйнаткан, сылув кыз.
Терен акыл ойлысынъ,
Эр йигиттей янлысынъ,
Аьр исте сен данъклысынъ,
Ян яйнаткан, сылув кыз.
Коьзинъ кара юзимдей,
Куьлесинъ куьн коьзиндей,
Дуныяда тап сендей
Йоктай коьрдим, сылув кыз.

ШОБЫТЛЫ АВЫЛЫ

Шобытлы авылы Эдиге авылдан 8–9 шақырым эм конъысы Ново-Дмитровка авылыннан да, сол шаклы болар, алыста орынласкан эди. Бу авыл неге ди тап бир тувган авылымдай эсеме кирип калган. Онынъ авълети, келбети, кенъ орамлары эсеме туьскен мезгиллерде каркырамды бир куьннинъ шувагы орайды, ойларымды телезитеди, ишимде кайдан ды бир явапсыз соравды эндиреди. Не уьшин?.. Неге экен?.. Анам сосы авылдан болганмага? Яде нагаш акам ман энемнинъ, биз бала заманда келсек, шынты суьйингени, юзлерининъ

юмартлыгы, оьзлери танъкылыкта яшаса да, колларынынъ ашыклыгы умытылмаганмага? Яде олардынъ орамында тенълес балалар ман коьп ойнаганмага, авылды коьп кезип юргенгеме? Яде авылым уьйкен авыл болмагандай йок болувына сейир калганмага?..

Атам ат арбасына мени эм карындасым Оразганды миндирип мунда тез-тез келетаган эди. Нагашакам Ырысманбет эм энем Сутият бизди коьргенде, оьзлерининъ карыныннан тувган авълетлердей коьретаган эдилер.

Не береегин, колымызга не ыслатаягын бил-
мейтаган, коьбисинше акша ыслатып, ювыктагы
туькенге йиберетаган эдилер. Олар соьйтип баска ювыклар-
дынъ да балаларынынъ коьнъилин тавып билетаган эдилер. Замансыз ана-
мыз дуныядан тайганда, карындасымды, атамыз янъы аьелли болгышай, олар
сакладылар, мени нашакамнынъ иниси Ибрагим эм онынъ аьели Увылбийке
йыйып алдылар.

Ырысманбет нагашакай эм Сутият эней мезгилди бузбай, даьретлерин алып,
намаз кылатаган эдилер. Кайбир заманларда, бала сейирим келип, олардынъ
намазларын биткенше, ойыннан иркилип, тешкерип карайтаган эдим. Сосы ясы
уьйкенлеримнинъ тилеги бизим келлеектеги бактымыздынъ онъайлыгына себе-
бин тийдирген болар.

Авылдынъ ортасы ман Шобатлы йылга алыстан тенъизге йолланды. Сол
ерде йылга кенъ, сак болмасанъыз ютаман дегендей кавыфлыгы да бар

эди. Ама яс йигитлер, йылгадынъ мине шетин де, аьне шетин де байырлап, эркинине юзип-суьнъип шомылатаган эдилер. Кызыл кумаштынъ кесеклериннен белги тартып, ялдавдан, суьнъуьвден кызык-лы ярыслар да уйгынлайтаган эдилер. Йылгадынъ бийик ярына янаса бир кесек маштак уйлер орынласканлар. Сол уйлердинъ биревинде Ембийке абайдынъ (Ему абай дейтаган эдик) аьели туратаган эди.

Шобытлы ман Арсланбек авылларды мен баьтир авыллардай коьремен. Сосы авылларды сондай оьрметке тийисли этуьвиме коьплеген ясы уйкенлеримиздинъ эскеруьвлери, дав йылларда яслардынъ йырлап кеткен йырлары себепли. Хансылув анай да «Ямгыршы», «Согыс йыры», «Дав майданды», «Анага хат», «Ястынъ йыры» деген асарларды келек оьспирлерге эстеликке калдырган. Бу йырлар халкымыздынъ Элге алаллыгына балта ман шабылмастай, кылыш пан кыйылмастай аян шайыт. Бу асарлар йигитлеримиздинъ отлы дав майданларда яс янларын йигитше курманлык эткенин ашыктан-ашык коьрсетеди. Шобытлы авылдынъ кыбласында, аьвелги берк ногой аьдетине бойсынып Меккеге туслас 1–2 шақырымдай ерде, Камыс оьлик те ерлескен.

Шобытлы авылга багысланган асарымда мунавдай шувмаклар бар:

Арба егип, ат егип,
Атам еткен юрт эдинъ,
Сагына калган энемнинъ
Кызлай туьскен тоьри эдинъ.
Аллага асы болып
Аьйле буйрык тувыпты.
Ошагынъа бас тутып
Элди оттай кувпты...
Ырымлы ырыз оьсип,
Кара янтак атыпты.
Анам яткан Камыс оьлик
Эскеруьвге калыпты...

Бир заманларда кешигип, Шобытлы авылдан айдынъ ярыгы ман, тынык кеше мен кайтатаган эдик. Тынык кеше десе де, ян-януварлардынъ шугыл кезегенин эслейсинъ атшалманлар аттынъ туягынынъ астына аьне-мине, туьсер-туьспес йолдынъ эки ягындагы калынлыкка йок болып кетедилер. Анъшылап юрген туьлки яде емтик излеп шыккан тавшан йолды кесип озадылар, йылга беттен кезик-кезик пен кешеги кустынъ мунълы сеси шалынады. Йылгадагы койы оьскен ясыл шуьметектинъ енъил саркыган шувылдавы мени уйкыга бавлайды. Аттынъ юрисин шугыллатаяк болып, шыгатаган атамнынъ «шуьв-шуьв» деген давазы да тап ердинъ алыс муьйисиннен еткендей муьлдиревимди теренлетеди. Тезден ийтлердинъ бир-бирине яваплагандай уьруьвлери авылымызга еткенимизди билдиреди.

~ Майурдинъ мерекесине ~

САЛИМЕТ МАЙЛЫБАЕВАДЫНЪ АСАРЛАРЫНДА АНАДЫНЪ КЕЛБЕТИ

Салимет Ахмат кызы Майлыбаева белгили ногой шабде, «Юлдызлы кеше», «Ак шешекей», «Ак аспаннынъ астында», «Копир» эм сондай баска йыйынтыктардынъ авторы. Ол 1965 йылдынъ увит айынынъ 9-нда тувган. Балалык шагы Ногой районынынъ Эдиге авылында озган. Кишкей заманнан алып Алтынай тетесининъ усташа хабарлаган эртегилерин, бурынгы йырылардынъ йырларын тынълавда оскен кыз колына эрте калем ыслаган.

Сегизинши класста окыганда Майлыбаевадынъ «Шоьллик маягы» газетадынъ бетлеринде биринши «Ана» деп аталган ятлавы баспаланды. Сонъ атаклы шайирлер Расул Гамзатов эм Кадрия Темирбулатова ман йолыгыс ога мырадына етпеге канат бердилер. Олардынъ насихатлары эм белгили халк шайир Келдихан Кумраовадынъ «Бир де каьлеминди таслама!» деген оьсиет соьзлери ога поэзия толкынында калемин сынамага амал береди.

Салимет Майлыбаева ногой адабиятка 1980-нши йылларда келген. Онынъ асарлары тувган ерине, бала шагына, халкымыздынъ тарихте ыз калдырган атаклы аьдемлерине, табиятка эм сондай баска темаларга багысланган. Шайирдинъ яратувшылыгында айырым орынды анага багыслаган шыгармалары алады. Солардынъ арасында «Анама йыр», «Ана ман аманласув», «Ана юрек» эм с. б. Аьр бир ятлав оьзининъ иштелиги мен, туьзилиси мен баскаланады. «Анадынъ кайгысы» деген ятлавдынъ тек туьзилисине коьре оьлшеми уьйкен. Онынъ туьп маьнесине салынган зат яшавдан алынган уьлги. Айтпага, 2010 йылда кырк кийик айдынъ 24-нде Махачкаладынъ (Семендер еринде) озган спецоперацияда ердесимиз Ислам Койлубаев катнасып, террористлердинъ коллынан оьлген. Шайде ятлавын ястынъ анасы Куьмисхан Сулеймановнага багыслаган. Автор аьвлетин йойган анадынъ келбетин булай суьвретлейди:

*Неге тагы куьн туьнъилип йылайды,
Коьзясларын ямгыры ман тоьгилтип,
Куьн мен бирге ана юрек сызлайды,
Бу дуныяга тувганына оькинип?*

Анадынъ юрегин кан басады, кара кайгы ойын бийлейди, ога яшав, сав дуныя маьнесиз болып коьринеди, бели каты уьзиледи:

*Яра! Яра, битпес яра, оьзекте,
Аьсирет яны, азиз улы эректе,
Каьрип ана суьвретине карайды,
Соравлары иш куьйдиртип тырнайды.*

Баласынынъ дуныяда йоклыгына ынанмай, «Кайтип энди сенсиз, яным, яшайым?», «Узак туьнде, айтшы, кайтип уйклайым?» деп, ана юреги сызлайды Шайде анадынъ каты кайгысын боьлиспеге шақырады:

*Шабадылар Ислам атлы балалар,
Баьтирлиги болган атка суьйинип,*

*Туршы, Ана, биз созайык колларды,
Уьйкен сый ман алдынъызга ийилип.*

Салимет Майлыбаева ызгы сыдырала-рын сосындай кыйынлыктан оьткен баьри аналарга багыслайды:

*Ынан, Ана, бир де ялгыз тувылсынъ,
Янынъда бар кайгы коьрген аналар.
Коьз юмганша, яшав сызык биткенше,
Юреклерде яшаяклар балалар!*

Ятлавда аьр бир сыдыра аьлемет суьврет болып юректи теренлетеди. Оькинишке, бу куьнлерде де СВО-да ясларымыз катнасады, олардынъ бир нешевлери сонда янын бердилер. Ятлавдынъ туьп маьнесин ашыклап караганда ойыма ата-бабаларымыздан калган акыллы «Баладынъ куьйин бир де коьрсетпесин!» деген соьзлер келеди.

«Анама» деген ятлавында автор оьткир тили мен булай язады:

*Аьзиз анам, коьзлеринъе карайман,
Кайда кеткен кара мойыншак
коьзлеринъ?
Карай-карай, юрек сызлап сорайман,
Кайда кеткен юзим кимик соьзлеринъ?*

Шайде тандыр саклавшы анадынъ аьелде уьйкен орнын коьрсетеди:

*Ошак баста яллап салдынъ
оьтпеклер,
Балаларынъ йыртып-йыртып ашады,
Кол машин мен тиктинъ бизге
коьйлеклер...*

Салимет Майлыбаева балалар аналарынынъ алдына дорба-дорба алтын салсалар да, кыйынын кайтарып болмаягын ашыклайды, аналарына алап боламага тербиялайды.

К. Зарманбетова

БИЗ – ОКЫТУВШЫЛАР

Карагыс айынынъ бесинде Карагас авыл орта мектебимизде «Дублер куъни» бек кызыклы озды. Мектептинъ саънесине киргенде ок, байрамшылав кебинде аъзирленген затлар коънълди коътере эдилер. Тербиялав яктан директордынъ орынбасары Нурсият Зиявдин кызы Зарманбетова 9-ншы класслар окувшыларын иске аъзирлеген. Олар аъриси бир класска барып шынты дерислер бермеге аъзир. Аъли окувшылар оъзлери юриткен дерислери акында хабарлайдылар.

БАСЛАПКЫ КЛАССЛАР ОКЫТУВШЫСЫ БОЛДЫМ

Меним энем Сакинат Сейпулла кызы коъп йыллар баслапкы класслар окытувшысы болганнан себеп, мен де Дублер куънинде 2-нши класс балалары мандерислер юритпеге токтастым. Дериске аъзирлик коъргенде, окытувшыдынъ иси бек кыйын экенин терениннен анъладым. Класста он тогыз бала, аър бириси явапламага суе-

ди, сорап уългирмесенъ, куйланады. Сога коъре дерис-ярыс озгармага деп ойладым. Баъри де явапламага уългиргендей эттим. Дерис кызыклы такыйкалар ман оътти. Окувшылар: «Калай ийги дерис болды!», – деп куванып айта эдилер.

Аиша Байманбетова. 9 «а» кл.

НОГАЙ ТИЛДИ БЕК СУЪЕДИЛЕР

Мен 5 «а» класста ногой тил дерисин юриткен эдим, балалардынъ тувган тилди суъювине, олардынъ тирилигине, окувга талаплагына бек тамаша эттим. Деристе мен олар ман «Тилди ким артык биледи?» деген ярыс озгардым, сонда орыс тилде айткан соъзлеримди балалар куванып ана тилимизге коъширип бажардылар. Олар мени мен бирге, «Бир, эки, уъш, келсин бизге куъш!» деп, зарядка эттилер, сонъ таныс болган ногой язувшылардынъ атларын эм тукумларын айттылар. Тагы да бир борышта окувшылар аъдем муъшелерин бек аърув биледилер экенин анъладым. Сосы балаларды мен бир де мутып болман!

Расул Заракаев. 9 «б» кл.

САВ КУЪНИМ КАЛАЙ ОЗДЫ

Сав куън бойынша мен аър бир класста дерислер калай озганын тешкерип карадым. Мине 8 «а» класста музыка дериси озады, оны Ренат Ярболдиев юритеди. Ол «Анъды тап» деген ойын озгарады. Балалар йыр тарихин де тынълайдылар, айтпага, бизим мектеп гимнинъ соъзлерин Му-

рат Нурлубаев, анъын белгили композитор Зиявдин Кидирниязов язганлар. Олар экеви де авыл яшавшысы эм сосы мектепти битиргенлер.

Мен класслар ман юруъвимди бардыраман. 6-ншы класста физкультура дерисин Адильгерей Шадыров бек суъйип юрите эди. Онынъ атасы Амирбек Шатемир улы да коъп йыллар бизим мектепте физкультура дерислерин юриткен. 3-нши класста болса анлис тилин Рамиль Сатыров озгарады. Бу класс окувшылары аъли кайдай заман, соны англис тилде суъвретлеп уйрене эдилер. А Рамиль Кайтарбий улы дослык акында темады да бек арууъ коътерип, балаларды кызыксындырды. Сонъ мен Шондаев Толемис эм Джалиль Абдулхаликов юриткен дерислерге де кирип шыктым. Олардынъ дерислери де бек кувнак оьтетаганын коърдим. Милана Алыпкашева краевед, «Движение первых» организациясынынъ етекшиси, Дублер куъннинде тербиялав яктан директордынъ орынбасары болды. Кызларымыз дерислерин йигерли береегине мен шекленмедим, ясларымыз да бек ийги дерислер бере эдилер, аъперим!

ЭСАП ДЕРИСЛЕРИН ЮРИТТИМ

Мен сосындай уйкен шарада экинши кере катнасып турман. Биринши йол мен 4 класста дерислер юриткемен, ога мени тетем, окытувшы Марзиет Исмаил кызы Аблезова аъзирлеген эди. Бу йыл болса мен 7 «б» класста алгебра дерисин озгар-

дым эм олардынъ класс етекшиси де болдым. Окувшылар ман тез ок бир тил таптым. Мага окытувшыдынъ иси бек ярады. Мен баърине де келеекте де сондай кызыклы дерислерди йорайман.

Лейла Аблезова. 9 «а» кл.

МЕН ОКУВ БОЙЫНША ДИРЕКТОРДЫНЪ ОРЫНБАСАРЫ БОЛДЫМ

Куънимиз линейкадан басланды. Мен Махмуд Мансуров (ол мектеп директоры эди) эм Милана Алыпкашева ман (ол тербиялав бойышна директордынъ орынбасары) окувшыларды сосы куън програм-

масы ман таныстырдык. Сонъ баъриси де оъз дерислерине кеттилер. 10-ншы класс кабинетин биз «Окытувшы боълмесине» айландырдык, мунда «окытувшылар» болаяк дерислерине аъзирленедилер, шай

да ишедилер. Дерис юрип турганда, боьтен де переменаларда мен балалардынъ низамын тергеп турдым. Бир неше кере администрация исхиси болып баслапкы классларды айланып шыктым. Мен булай да билетаган эдим окытувшыдынъ куллыгы кыйын экенин, ама сол куьн оны боьтен де аьруьв аьладым. Аьр бир дерис-тинъ оьтуьвин раписание бойынша тергеп турдым: заманы ман диреслер баслана-

ма, олар калай оьтеди... Переменаларда ланъка этетаган балаларга акырып та алдым, ама олардынъ биревлерине сосы зат ярамады. Оларга аьдем низамлы болув керек экенин аьнлатпага шалыстым. Мен энди терениннен аьнладым бизим дирек-тордынъ орынбасары Гульфира Ашим кы-зынынынъ иси калай кыйын экенин.

Ислам Канаев. 10 кл.

ОКЫТУВШЫЛАР ЙЫЙЫНЫ

Мине Дублер куьни мектебимизде бит-ти. Окытувшылар йыйыны озады. Баьри де дерислерин калай юриткенлери акында кыскаша айтадылар. Олардынъ аьр бири-сининъ хабарын тынъламага бек сейирли. Расул Заракаев 5-нши «а» классты бек суьйип калган, Аиша Байманбетова 2-нши класс пан ювык досласкан. Раян Нурлуба-

дерислер уйгынлармыз деп ниет этеди-лер. Сосы куьннинъ видеорликлерин, ой язбаларын бизим окувшылар, да, баска авыл орта мектеплери де «Пресс-центр» деген куьпке йибериپ турдылар, оны рай-он билим тармагынынъ етекхиси Амерхан Зейнадин улы Межитов хош коьрип алып, балаларга ислерине баа берип, тагы да устинликлер йорады. Мектеп етекхиси Насипли Багудин кызы эм онынъ орынба-сарлары болса кешке окувшыларга диско-тека уйгынландылар. Аьне соьйтип бизим мектебимизде Дублер куьни йогары аьлде озды. Яшавда акыллы аьдем болмага, оьз билиминъ мен баскалар ман боьлиспеге, менимше, ийги ислердинъ бириси болады. Белки, сол куьн окувшылар арасында бир нешеви оьзининъ болаяк кеспилерин мек-теп пен байланыслы этип сайламага деп токтаскан болар.

Амина Адисова. 9 «б» кл.

Суьзрелтерде: Дублер-окувшылар шарадасыннан коьринислер.

ева болса 11-ншы класска физика, химия дерислерин берген, ол окытувшы Кумис-хан Сулейман кызынынъ яр-дамы ман оьзиннен уьйкен балаларды окытып билген. Оьзекте, етиспевликлер де бар эдилер, ама окытув-шылар ролинде окувшылар коьнъиллерин бузбайдылар, эндиги кере боьтен де йиги

Хадижа Дадаева

Аьел – куват эм наьсип

Аьел – шатлык, аьел – наьсип, белгили.
Аьвел деймен, дослык тирев болады.
Исси болсын, сузык болсын баьри бир
Онда яшай, суьйим, дослык табады.
Ата-ана бар ерде-ав сый болар,
Карындаслар бар болса да, шат коьнъил.
Аданаслар – оьмир бойы абырай –
Яклар сени, колга ыслай бек енъил!
Мен аьелсиз ушып туьскен япырак,
Ел де кувган, ямгыр басып тураган.
Кушакламас, йылув бермес болып ак –
Мекен керек мени аьр куьн саклайган.
Аьел дайым бек керекли билгенге!
Онда меним анам да бар, атам да.
Карындаслар, аданаслар коьрине –
Олар юзык эм баалы дайым да!
Бола урсыс, коьзяс тоьгуьв арада...
Кешелерде шып-шып тавыс аз болмай.
Мен оларды эситкенмен шагында –
Кулакларда тавыс калган кеталмай.
Урсыс, талас, оьпекелевлер ишиннен,
Кешуьв вакыт келип кала аьр заман.
Канымыз бир, оны йиги билгенге –
Ата – ошак баьрине де яраган,
Аьел – ата, аьел – ана билгенге,
Аьел – ошак мени суьйип алаган.
Аьел эм куьш, аьел мактав аьр кимге –
Аьел болмай, наьсип бирев таппаган!
Аьел болса, сав дуныя дайым ток!
Ол болмаса, баьри заттан пайда йок!
Яшайык биз, эш бир куьн де кетпей пуш –
Аьел керек. Аьел – уьйкен куват, куьш!

Орысшадан коьширген А. Утеев

КЕЛЕЕКТЕГИСИ АШЫК БОЛСЫН

Баладынъ устинликлери – баъримизге де уйкен куъез. Бораншы авыл яшавшылары Акимали эм Диана Зарбалгановлардынъ аъели коьп балалы аъеллердинъ сырасына киреди. Балалардынъ уйкени Амина 8-нши класста, Максуд 6-ншы класста окыйды, Медина быйыл бириншиге барды, Айдар али де кешкей. Аъелде балаларды тербиялавда бас орынга ясы уйкенди сыйлав, ясы кешкейге ярдамласув саладылар. Атасы ер мен каърлейди, бав-бахша шашады, Диана Идрис кызы – мектепте директордынъ орынбасары.

Аминадынъ суъйикли сабаклары – биология, география, тувган тил. Келеекте ол врач болмага ниетленеди. Онынъ оьнерлигин окувда алган грамоталары, дипломлары шайытлайдылар. Айтпага, биринши орынды ол баслапкы классларда окыйтаган заманда Савлайроссиялык «Россия оьктемлиги» сынасында алган. Сонъында коррупцияга карсы турув тармагында «Намыслы яшамага керек» наминация бойынша республикалык сынастынъ муниципаллык кезегинде оьзи ясаган суъврети мен 3-нши орынды алган. Янъыларда Амина «Аъелдинъ басы – баърине де коьрим» деп аталган республикалык сынаста биринши дережели дипломга тийисли болды. Кыз «Малек канатлары» деген савлайроссиялык акциясында катнаскан. Кыз ана тилин суъеди, сол зат бизди бек суъйиндиреди. Ол «Калай ярасык сен, тувган тил» сынаста ортакшылык эткени уьшин эм Россия ногайларынынъ «Но-

гай Эл» федераллык миллет-маданиятлык автономиясынынъ Оьр миллет Советининъ председатели В. Казаковтынъ атыннан сертификат алган. Аьр бир уьстинлик – келеектегиге сенимли абыт. Аминадынъ уьстинликлери аъли де алдыда. Ийги окувы эм тербиясы уьшин ол «Артек» лагерине бараяклардынъ сырасына кирген. Ога келеектегиси ашык эм наъсипли болганын йораймыз.

Г. Бекмуратова

*Суъверетте: Амина Зарбалганова
анасы ман.*

КОБЫЗШЫ

Конакбай деген яс Арсланбек авылдың ясы. Сосы авылда туып оскен, ясы еткенде уйли-эсикли де болады. Оның атасы Ибрагим Шугаипов домбырашы болган. Домбырада ойнап калмай, сосы саз алатты усталык пан ясап та билген. Эдиге авылыннан 94 ясындагы Салимет анай Абдулганиева булай эскереди: «Арсланбек авылында яшаганда, сосы агай меним кожайыныма да бир домбыра ясап савглап берди. Домбырада калай ойнакты, пернелерин калай басаякты да коьрсетип уйретти. Кожайыным оьмирининь ызына дейим домбырада ойнап, туьрли сазлар шалатаган эди».

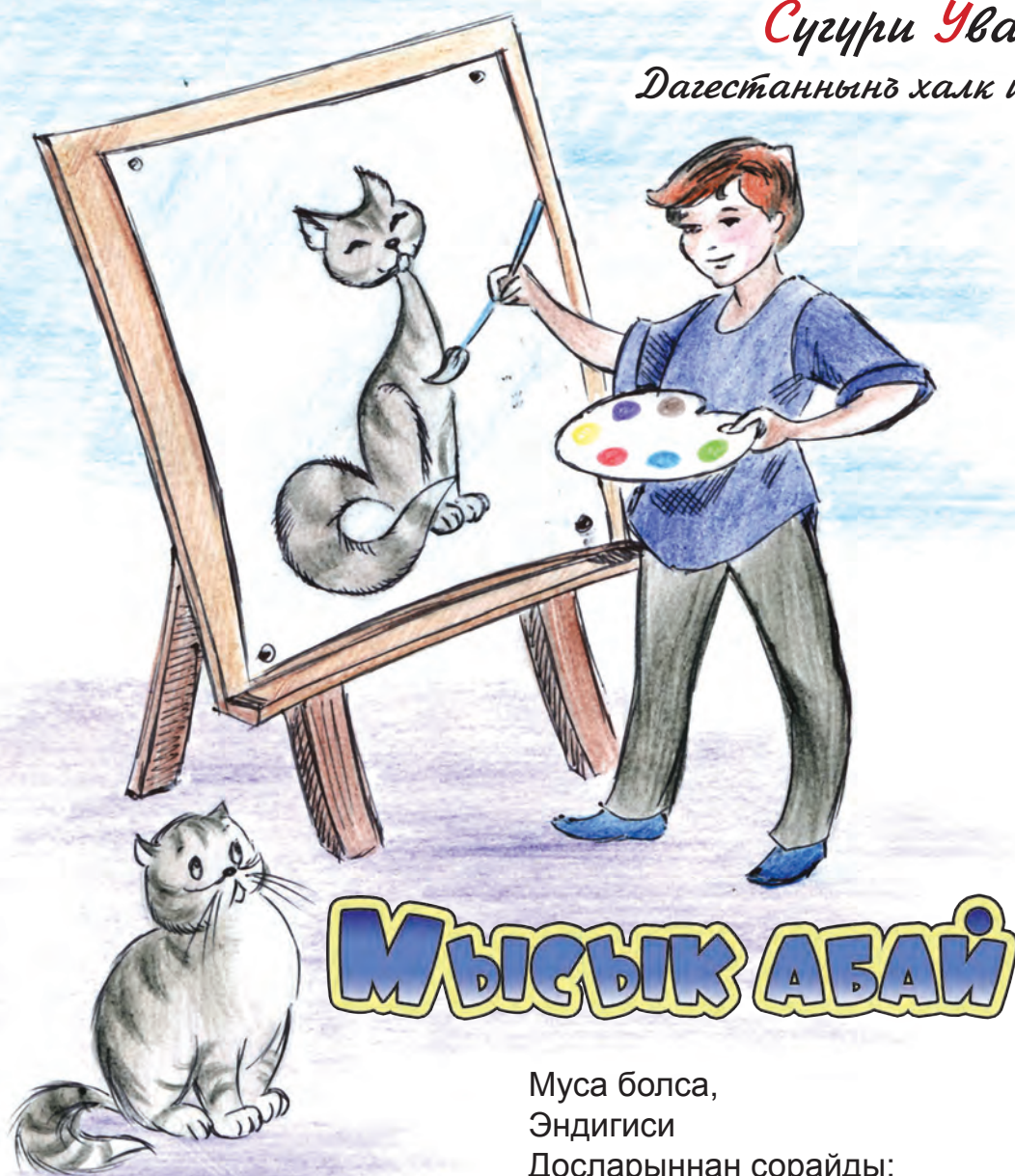
Ибрагим агай аьлейи мен бирге эки кыз асыллаган: биринши кызы Муслимет буюнги Сраждин авылга, экиншиси Сайбат Сары-суга эрге шыкканлар. Улы Конакбий

Арсланбек авылы шашыраган сонъ буюнги А-Невское деген авылына, бир неше йылдан сонъ Ново-Дмитровка авылына коьшеди эм татым аьелинде бес балады асыллап оьстиреди. Оьмирин сосы авылда озгарады. Аьлейи Сыйлыхан Рамазан кызы эрининь йирга аваслыгын, кувнак коьнъиллигин хабарлайды. XX-ншы оьмирдинь 50–70-нши йылларында тоьгеректеги ногой авыллардың тойлары Конакбийдинь кобызы ман озгарылган. Ол кайсы яхшылыктынъ да сыйлы конагы болган. Буюн де онынъ атын билегенлер оьмир суьре болар. Агайды таныйганлар онынъ каьмбиллигин, танълыгын, конакбайлыгын белгилейдилер. Ат туягын тай басар дегенлей, Конакбий атасы Ибрагимнинь йолын алып барган.

А. Капанов

*Сүгүри Увайсов,
Дагестанның халк шайыри*

МЫСЫК АБАЙ

Муса бир куьн
Альбом эм де
Бояк алды колына,
Сонъ олтырып,
Мысык ясап,
Оьз-оьзиннен кувана.

– Айтшы, энди,
Кайда онынъ
Керек деген мыйыгы? –
Деп сорады,
Иса досы,
Яны суьйген аявлы.

Муса болса,
Эндигиси
Досларыннан сорады:
– Неден керек,
Бу мысыкка
Кара туьсли мыйыгы?

Мыйыгы бар,
Кара, аьне,
Бизим эркек мысыктынъ.
А бу мысык,
Билесинъме,
Коьресинъме, – ургашы!
А бу болса,
Ол мысыктынъ,
Мен айтайым, – абасы!

Лак тилиннен коьширген А. Утеев

КАПЛАН АКЫНДА

(Халк эртигиси)

Бир болган, бир болмаган, исси бетлерде бир каплан яшаган. Ол «Меннен куьшли айван, йок!» – деп оькире берип, юретаган болган. Ушып баратаган карга бу мактаншык тавысларды эситип: «Мактанма, аьвлие каплан, дуныяда энъ де куьшли ян – аьдем!» – деген экен ога. Соны эситкен каплан оьзининъ куьшин сынамага суьйип, эндигиси аьдемди излемеге баслайды. Ол бир авлактарда узун кулакты тамаша бир айванды коьрип калады. Ол айван куьшли кышкырганда, каплан бириз коркса да, эсин басын йыйып, ашувлы болган кебинде:

– Сен аьдемсинъиме?! – деп, со-райды.

– Аьдем болама менен? Мен ше эшекпен. Аьдемди мен сол тавлардынъ артында коьрдим, – деген ол айван ога.

Каплан тагы да йолына туьсип йоьнейди. Бара-бара турып, ога йолда бир туьлки йолыгып калады. Каплан алды аяктары ман туьлкидинъ куйрыгын басып токтатып:

– Сен аьдемсинъме? – деп, со-райды экен.

– Сен не дейсинъ, аьше?! Мен ше туьлки. Аьдем болса сол тавдынъ артында, – деген ол да.

Каплан эндигиси туьлкиди де йибери-п, баягы аьдемди излемеге кетеди. Шабады эм йортады. Аьне соьйтип бараяткан заманда, ол анъсыздан бир терен куйыга туьсип калады. Не амал этсе де, ишиннен шыгалмайды. Эндигиси ол оьзи йыламага баслайды. Сонъ бир сес эситеди, тынълап караса, бирев куйыга ювыкласады.

– Ай, оьрметли айван, шыгартыгы сен мени сосы терен куйыдан, тилеймен ялбарып! – деп, каплан йыламсырайды.

Сонда соьлеги аьдем ога:

– Мен сага айван тувылман, мен аьдем-мен! Аьли окына сени бу терен куйыдан шыгарайым, аьше, – деп, кесилген узун казыкты тавып, бир ушын куйыга йибереди. Каплан оны ман тармасып йогарга шыгып калады. Аьдемнинъ куьшине эм яхшылыгына муькирлик эткеннен сонъ, ол, басын салпыратып, коьзи караган якка кетип те калады.

Халк авызыннан язып алган А. Култаев

ШЕШИП КАРАЙЫК!

* * *

Кыста ята уясында,
Бийик терек астында,
Келип калса, аяли яз,
Ол уйкыдан уянар.
Сонъ кырга шыгар,
Онда-мунда кыдырар,
Ашамага ас карар,
Бу ким оъзи, ким айтар?
(аюв)

* * *

Тереклерден
Япыраклар туъседи,
Суъе болсанъ,
Сен оларды ал да уъз.
Яз кеткенлей,
Оъзи бизге келеди.
Ал эндиги,
Айтшы атын, ол ша...
(куъз)

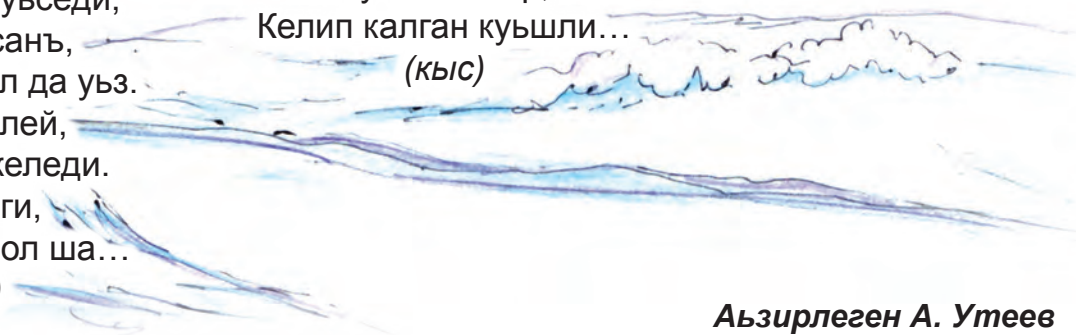
* * *
Кар да бирден ирийди,
Коббееди булаклар,
Узаяды куън коъзи,
Кашан бола, ким айтар?
(язда)

* * *
Заман келсе алгасап,
Ясыл кийим киemen,
Авлакларга булактан
Сувлар да йиберемен.
Бу болады кайсы шак,
Энди айтып карасак?
(язлык)

* * *
Ногай шоъли
Ап-ак туъске айланды,
Алибий де
Шыгарады шанады.
Булакларда
Болган сувлар бузлады,
Уъстиндеги
Асан тонын ябады.
Энди сама
Бир ойланып каранъыз.
Бу ша болар,
Келип калган куъшли...
(кыс)

Аьзирлеген А. Утеев

— Халк ойындарыннан —

АТА КАЛА

Балалар 10–15 аъдемнен эки куьпке боьлинип, арасы 5–8 абыт болгандай ерде колларыннан ысласып эки сырага туьзиледилер. Эки куьптинъ арасында соьз тоьмендеги ойын сыдыралардынъ ярдамы ман барады.

Биринши куьп:

Ата кала, буты агала,
Асыл сув, атлан кес.
Адым дирек, дым дирек,
Энди сизге туьсти кезек.

Экинши куьп:

Ата кала, кенъ дала,
Айланасы байтерек.
Ай, мубаьрек, мубаьрек,
Мубаьрекке не керек?

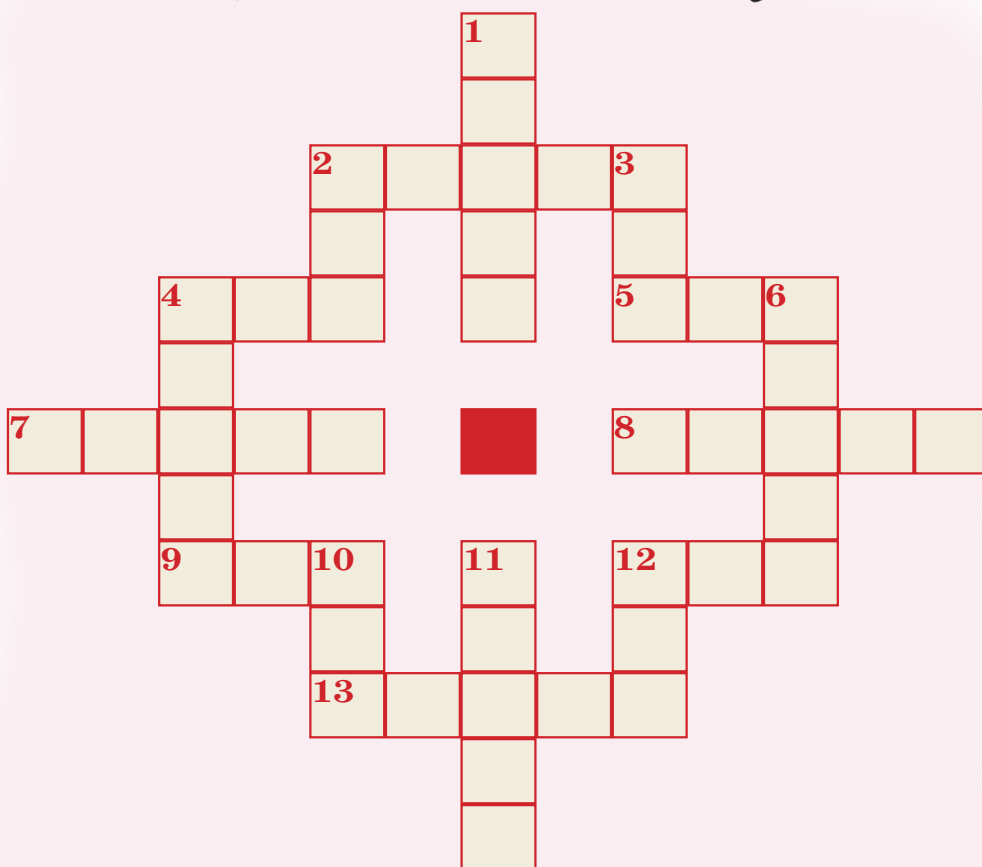
Биринши куьп:

Ак Яйык сув касында,
Мешетли Сайрайшык керек.
Сагыз сув касында
Сары шашлы кыз керек.

Бу ерде олар экинши куьптен бир кызды яде ясты оьзлерине шакрырадылар. Аты айтылган ойнавшы, ювырып олардынъ кол байланысларын уьзбеге шалысады. Уьзсе, куьндеслериннен сайлап бир ойнавшыды оьзининъ куьбине аькеледи, уьзбесе — сол куьпте оьзи «есирде» калады. Сонъ ойынды бардырмага шерет енъген куьпке коьшеди.

Аьзирлеген Ф. Кусегенова

КРОССВОРД

Тоьменде берилген такпакларда туьсип калган соьзлерди тавып,
кроссвордты толтырынъыз.

СОЛДАН ОНЪГА:

2. Аьзир аска терен
4. Бавыры бирдинъ ниети
5. Кызым, сага айтаман,
келиним, ... тынъла.
7. Кылыш кеспести ... кесер.
8. Адаспайман деген эрди
каранъа ... адастырады.
9. Оьксиздинъ этегине ... куйсанъ,
суьринип тоьгер.
12. Карга шакырып ... болмас,
торгай шакырып яз болмас.
13. Ишинънен ... шыкса да,
алып белинъе був.

ЙОГАРДАН ТОЬМЕНГЕ:

1. Оьз элим – алтын ...,
ят элдинъ туьби тесик.
2. Калган иске ... явар.
3. ... уясында не коьрсе,
ушканда соны этер.
4. Бир коьрген ..., эки коьрген таныс.
6. Казаннынъ авызы ашык болса,
ийтке де ... керек.
10. Кутлы конак келсе, ... эгиз табар.
11. Булганшык сувда ... бар,
коьп соьйлеген кисиде баьле бар.
12. ... яманы кетер,
аьдем яманы кетпес.

Туьзген Ф. Кусегенова

АНА ТИЛДЕН БОРЫШ

Томьмендеги соьзлерде йибериленген
аьриплерди салынъыз:

а...в, ар...лан, б...зав, б...пий, б...
дене, б...ри, з...л, и...т, к...з, к...кис,
к...лын, ка...лан, ки...пи, ко...н, кора...,
м...сык, ма...мыл, п...л, сы...ыр, т...
вык, т...е, т...ке, т...лки, ты...ын,
ула..., ш...шкан, шег...ртки, шош...а,
эш...к, эшк....

Соьзлерди уьш баганага боьлиньиз:
бириншисине уьй айванларын, экинши-
сине кыр айванларын, уьшиншисине
кусларды салынъыз. Соьзлерди кулла-
нып, кишкей хабар язып каранъыз.

Аьзирлеген З. Шугаипова

Соколёнок Лашын

1/2025

январь – февраль

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Агентство информации и печати
Республики Дагестан.

Регистрационный номер

серия ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г.
выдан управлением Роскомнадзора
по Республике Дагестан.

Издается с января 1990 г.

Руководитель – главный редактор
М.М. Ахмедов

Редколлегия:

А. Исмаилов (зам. гл. редактора)

А. Култаев

Б. Кулунчакова

М. Авезов

С. Майлыбаева

Ф. Кусегенова (редактор выпуска)

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера М. Муталлибов

На обложке фото Айшат Джамалутдиновой

Формат 60x84 1/8. Бумага офсетная.

Уч.-изд. л. 2,86. Усл. печ. л. 3,26.

Физ. печ. л. 3,50.

Подписано в печать 03.02.2025 г.

Выход в свет 15.02.2025 г.

Тираж 350 экз. Заказ № 79.

Типография:

ООО «Агентство «Кавказинтерпресс»».

Адрес типографии:

355002, Ставропольский край, г. Ставрополь,
ул. Лермонтова 191Б.

Редакция и издатель: Государственное
бюджетное учреждение Республики Дагестан
«Редакция республиканских литературных
журналов «Соколёнок»
и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г.Махачкала, ул. Даниялова, 55.

e-mail: litdag@mail.ru, ln-sokol@bk.ru

сайт: litdag.ru;

tg: litdag; **vk:** litdag

Ногайский язык.

Индекс: на год – ПС789-0,
на полугодие – ПМ995-0.

Цена свободная.